

Ideer til forsøg

Udgangspunkt: Is&klima

Big Bang

til naturfag

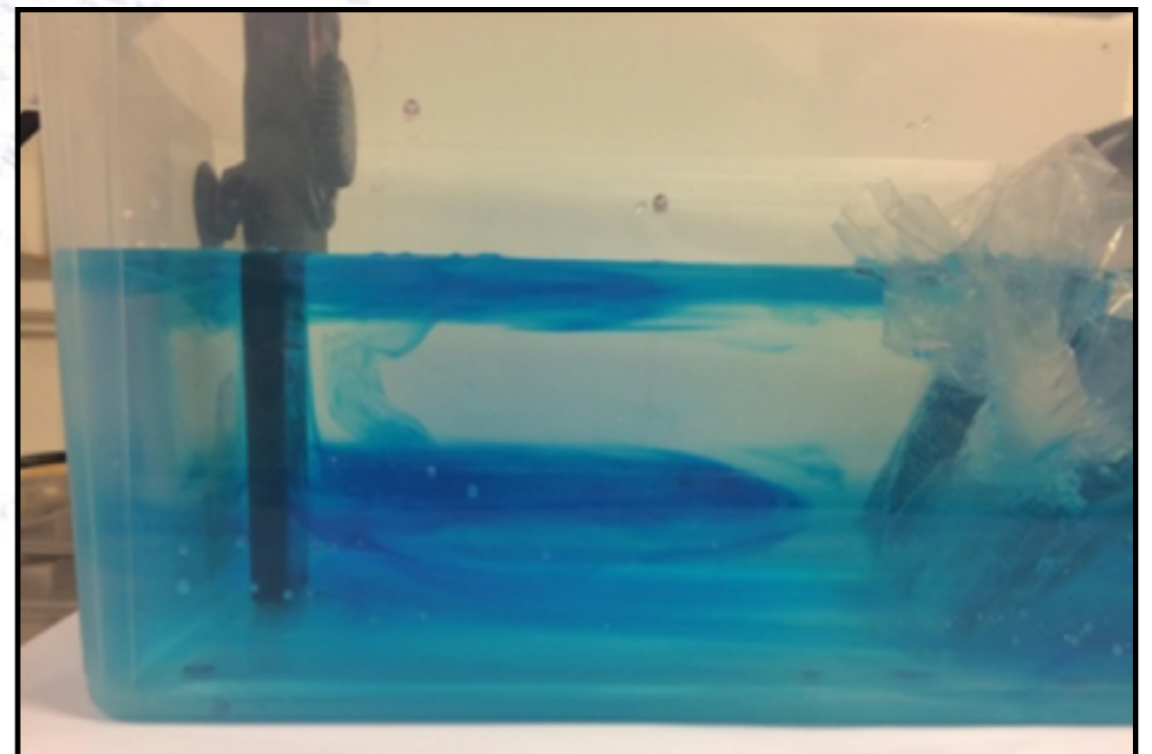
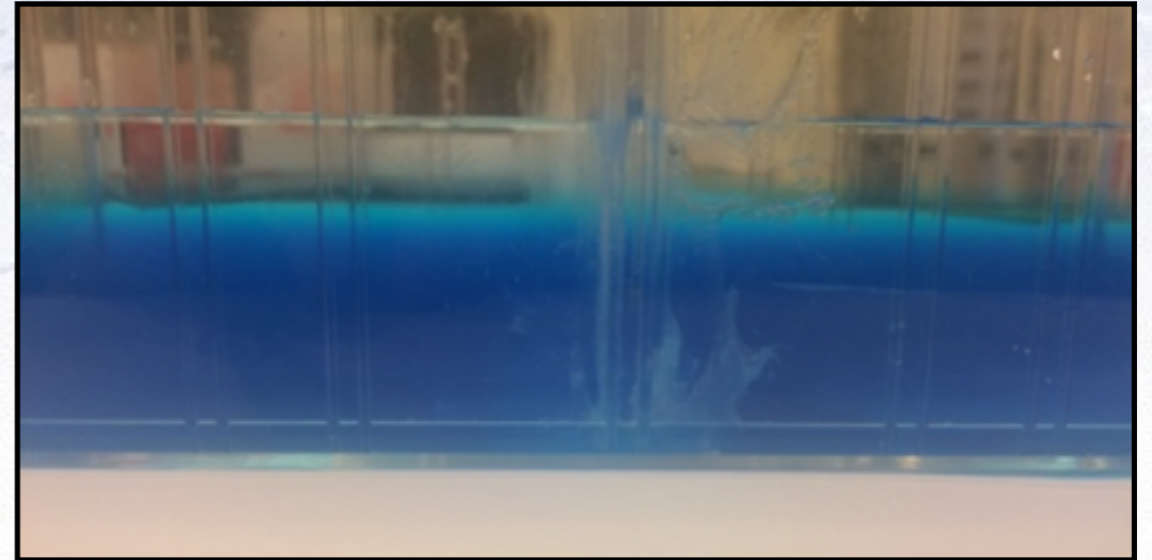
Hvad tænker I?

- Tid: 3 minutter
- Snak sammen med naboen
- Hvilke tanker fik I under oplægget?
Hvad har I noteret?
Hvilke forsøg ville I lave?
- Ideer fra andre lærere

Grønlandspumpen

- Havstrømme
- Væskers densitet
- Varierende saltindhold
- Det mildere klima nordpå
- Forsøgsvejledning (BBNF)

Is i eller over vand

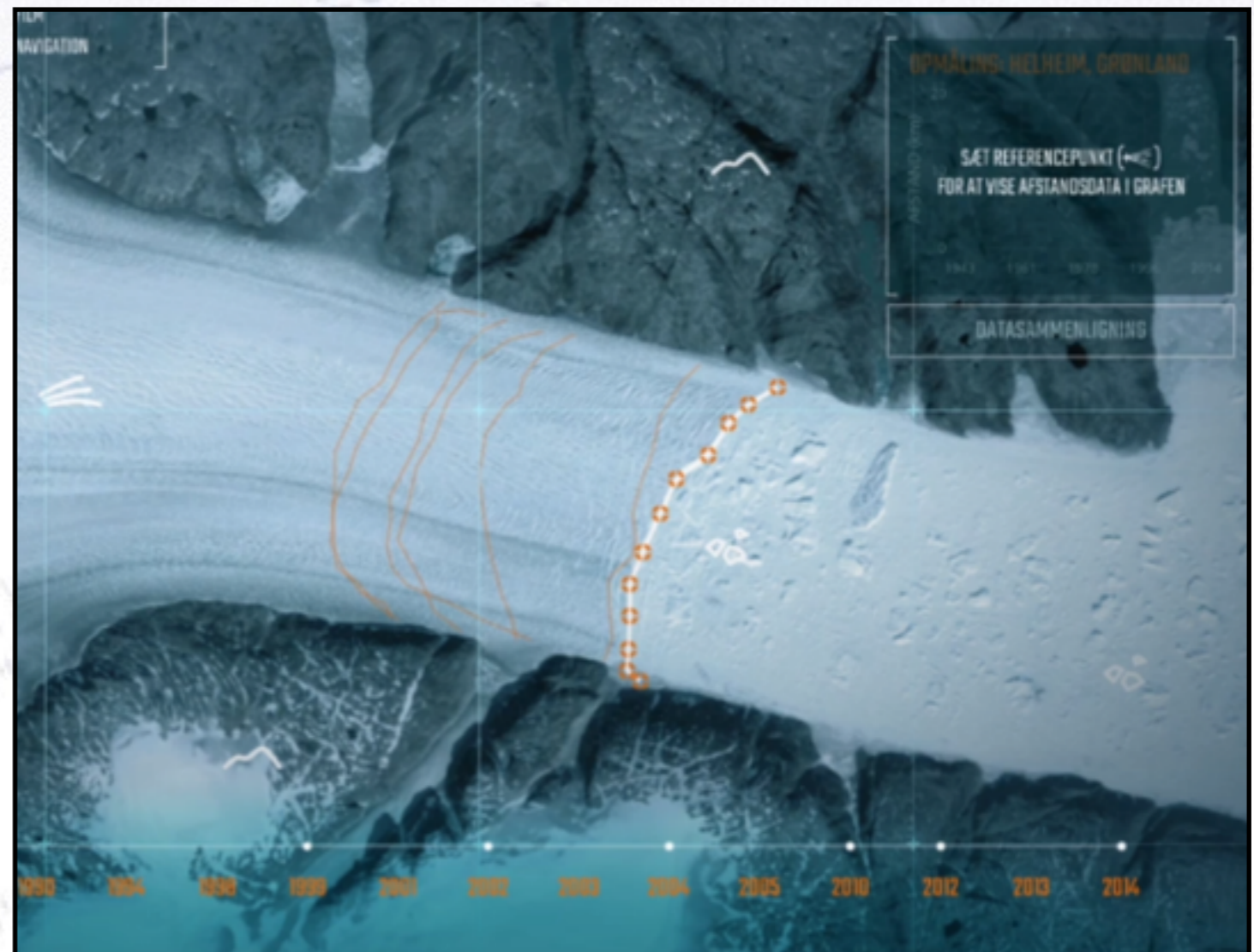
- Havniveaustigning?
- Tilføjelse af vand?
- Indlandsis vs havis
- Ishylder? (kan forøge gletscher-afsmeltning)
- Forsøgsvejledning (BBNF)

Gletcherafsmeltning

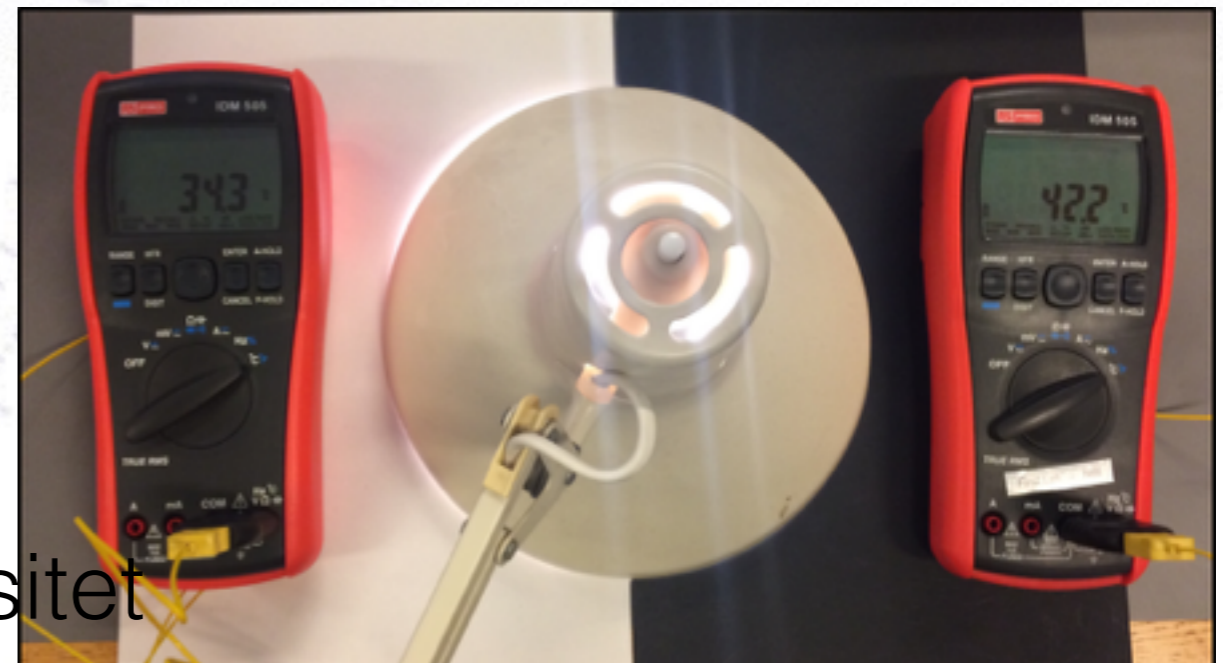
- Øvelsesvejledning (BBNF) til brug af måleprogrammet IceFrontiers (SNM)
- Datasammenligning
- Globalt isdække?
Klimadata etc.
- Havniveaustigning?
- Ændring af havstrøm?
Grønlandspumpen?

Albedo

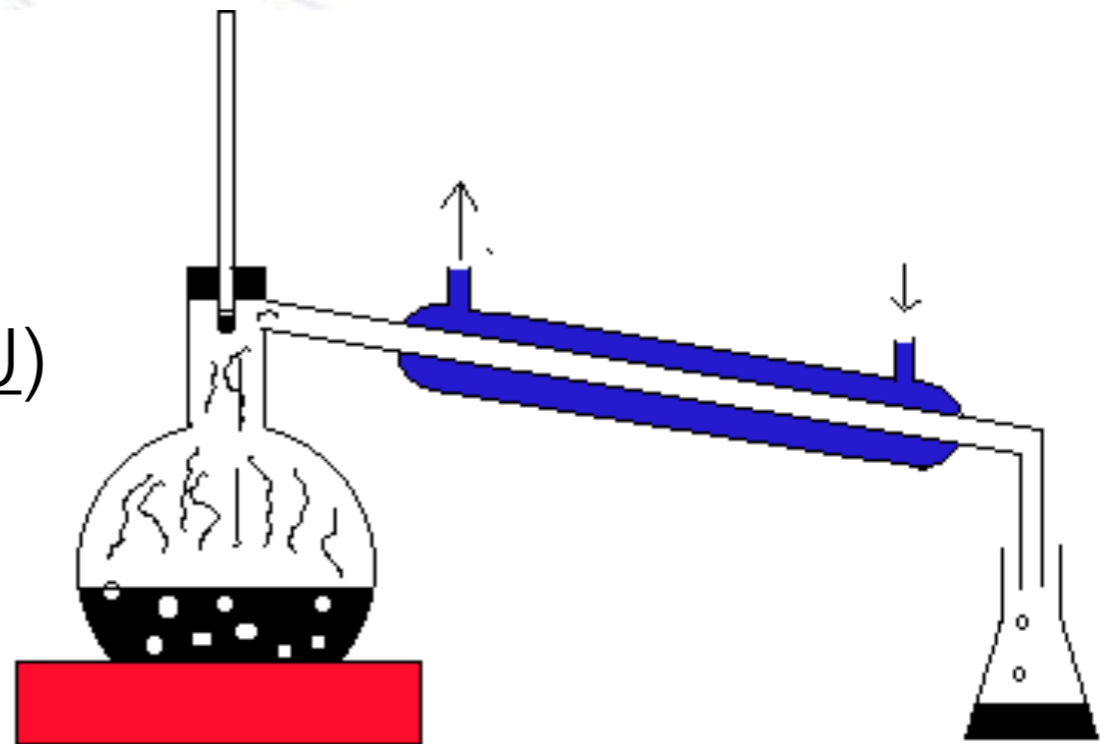
- Absorption/reflektion af lys. Opvarmning?
- Afsmeltning af havet eller overfladen ændrer albedo
- Effekt begge steder
- Forstærker afsmeltning
- Kan udføres forsøg med mange niveauer af kompleksitet
- Forsøgsvejledning (BBNF)

Destillering

- Hvordan opdeler man to væsker? Måske ved destillering
- Snevejr på grønland er destillering på stor skala: Fordampning fra havet, føres ind over isen, afkøles
- Sommer og vintersæson har forskellig afkøling: Detaljeret destillering resulterer i efterladt signal (fx O_{18} -indhold)
- Vandmangel?:
  - Vandrensning (DR)
  - Afsaltning af vand (astra) (EMU)
- Udvinning af benzin.. etc

Studie af iskerner

- Center for Is&Klima har en læringsportal om datering af iskerner: ISARKIV.dk
- God indføring i emnet
- Løfter udforskningen lidt ud over udskolingen
- Andre ressourcer: [EastGRIP](#), [NEEM](#)

Drivhusgasser

- CO₂ optages af havvand: Kan måles ved at PH falder
- Stoffers tilstandsformer (væske/gas)
  - CO₂ er tung gas (Experimentarium)
  - Smag på CO₂ (Experimentarium)
- Absorption og emission af infrarød stråling
  - Forsøg af lukket system og absorption/reflektion (astra)
- Undersøgelse af CO₂ ved opvarmning af kammer:
  - Atmosfærisk vs CO₂-rig luft (astra)

Forbrug og klima

- Helt generelt forbruger vi Jordens ressourcer
- I processen påvirker vi også Jordens fauna, miljø og klima
- Hvad kan man som elev gøre? (DR)
- Mange gode forsøg fra Climate Minds (Experimentarium)
- Dilemmaspil om Fremtidens energiforsyning: Powerplay (SNM)

Skoletjenesten på AU

- Tilbyder besøg på museet omkring
  - Klimazoner
  - Lær at se naturen
- Tag på besøg i Væksthusene og Botanisk Have:
  - Se på fødevare planter og studer hvor langt de kommer fra

SCIENCE

MUSEERNE

AARHUS UNIVERSITET

Skoletjenesten på KU

- Tilbyder besøg på SCIENCE (KU) om
  - CO2 og drivhuseffekt
  - Verdens vind og vejr
- Tilbyder at komme på besøg på jeres skole med
  - Køer, kakerlakker og kikærter: Vores spisevaner påvirker klimaet

Beskriv Verden

- Smartphone App: Beskriv Verden
- Gør elevernes egne mobilbilleder til videnskabelige notater
- Forskernes største arbejde omhandler indsamling af information
- Kan bruges i mange sammenhænge og som et nyt værktøj og metode til eleverne
- Mere information (SNM)

